

Достъп до правосъдие

I. Въведение

1. Правото на достъп до правосъдие може условно да се разглежда в три аспекта. Първо, то е един от **основните принципи на правната държава**. Второ, правото на достъп до правосъдие е едно от **основните права на човека**. Трето, правото на достъп до правосъдие е **необходимо условие** за упражняването на всички останали права и свободи на човека.
2. На правото на достъп до правосъдие кореспондира **задължението на държавите** да гарантират **възможността на всеки да се обърне към съд** или друг орган за разрешаване на спорове, за да може да получи защита на правата си, в случай че се установи, че те са били нарушени.
3. Правото на достъп до правосъдие е комплексно право, което обхваща, наред с останалото, правото на **ефективни правни средства за защита** и правото на **справедлив съдебен процес**.

II. Стандарти на ООН

1. Член 10 от [Всеобщата декларация за правата на човека](#) гласи, че всеки човек има право, при пълно равенство, на справедливо и публично разглеждане на неговото дело, от независим и безпристрастен съд, за установяване на неговите права и задължения, както и за разглеждане на каквото и да е наказателно обвинение, предявено срещу него.
2. Съгласно член 14 от [Международния пакт за граждански и политически права](#) всяко лице има право при разглеждане на каквото и да е наказателно обвинение срещу него или при оспорване на правата и задълженията му в граждански процес на справедливо и публично разглеждане на делото от компетентен, независим и безпристрастен съд, установен със закон.

III. Стандарти на Съвета на Европа

1. Член 6 от [Европейската конвенция за правата на човека \(ЕКПЧ\)](#) (Право на справедлив съдебен процес) прогласява правото на всяко лице на справедливо и публично гледане на неговото дело в разумен срок, от независим и безпристрастен съд, създаден в съответствие със закона:
  - a) тази разпоредба обхваща както гражданскоправния, така и наказателноправния аспект на правото на справедлив съдебен процес.
2. Член 13 от ЕКПЧ гласи, че всеки, чиито права и свободи, провъзгласени в тази Конвенция, са нарушени, има право на ефикасни правни средства за тяхната защита пред съответните национални власти, дори и нарушението да е извършено от лица, действащи при упражняване на служебни функции.

IV. Стандарти на ЕС

1. Член 47 от [Хартата на основните права на ЕС](#) прогласява правото на ефективни правни средства за защита и на справедлив съдебен процес, както и правото на правна помощ за лицата, които не разполагат с достатъчно средства.

2. Съгласно член 19 от [Договора за ЕС](#) държавите членки установяват правните средства, необходими за осигуряването на ефективна правна защита в областите, обхванати от правото на ЕС

Източници:

<https://www.un.org/ruleoflaw/blog/document-category/access-to-justice/>

<https://www.un.org/ruleoflaw/thematic-areas/access-to-justice-and-rule-of-law-institutions/access-to-justice/>

<https://www.un.org/development/desa/disabilities/wp-content/uploads/sites/15/2020/10/Access-to-Justice-EN.pdf>

https://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/UN_principles_and_guidelines_on_access_to_legal_aid.pdf

https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/1506-FRA-Factsheet_AccesstoJusticeEN.pdf

https://www.echr.coe.int/documents/guide_art_6_eng.pdf

https://www.echr.coe.int/documents/handbook_access_justice_eng.pdf